

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Pleidooi voor een lekenrenaissance: een ideeënhistorische verkenning van de oorzaken en de gevolgen van de constitutionele verankering van de prerogatieven van de levensbeschouwingen in België met bijzondere aandacht voor het onderwijs

Vannieuwenburg, A.M.R.

Citation

Vannieuwenburg, A. M. R. (2019, February 5). *Pleidooi voor een lekenrenaissance: een ideeënhistorische verkenning van de oorzaken en de gevolgen van de constitutionele verankering van de prerogatieven van de levensbeschouwingen in België met bijzondere aandacht voor het onderwijs*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/68524>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/68524>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Cover Page

Universiteit Leiden

The handle <http://hdl.handle.net/1887/68524> holds various files of this Leiden University dissertation.

Author: Vannieuwenburg, A.M.R.

Title: Pleidooi voor een lekenrenaissance: een ideeënhistorische verkenning van de oorzaken en de gevolgen van de constitutionele verankering van de prerogatieven van de levensbeschouwingen in België met bijzondere aandacht voor het onderwijs

Issue Date: 2019-02-05

Stellingen behorende bij het proefschrift “Pleidooi voor een lekenrenaissance. Een ideeënhistorische verkenning van de oorzaken en de gevolgen van de constitutionele verankering van de prerogatieven van de levensbeschouwingen in België met bijzondere aandacht voor het onderwijs” van Alain Vannieuwenburg

1. *Verlichting en Franse Revolutie lagen mede aan de basis van de godsdienstvrijheid in Frankrijk. Deze vrijheid impliceerde een inperking van de privileges van de Gallicaanse kerk. Het concordaat tussen kerk en staat verankerde de scheiding. De lekenstaat, hoeder van de geestelijke vrijheid, werd grondwettelijk vastgelegd in 1905.*
2. *De gelijkheid van alle godsdiensten en de onderwijspolitiek, onder het beleid van Willem I, bleken onverteerbaar voor de katholieken in de Zuidelijke Nederlanden. De liberalen eisten de persvrijheid. Door katholieken en liberalen werd de vrijheid van godsdienst gekoppeld aan de vrijheid van pers en de vrijheid van onderwijs.*
3. *De ingrepen onder het Franse bewind en onder Willem I, de nood aan consolidatie van de prille Belgische natie en het hieruit voortvloeiende opportunistisch verbond tussen liberalen en klerikalen, hebben de constitutionele verankering van de relatie tussen de Rooms-Katholieke Kerk en de Belgische overheid in 1830/1831 sterk beïnvloed.*
4. *De compromisbereidheid resulteerde in talrijke concessies in het voordeel van de Rooms-Katholieke-Kerk. Door het behendig invullen van het concept vrijheid konden de Rooms-Katholieke Kerk, het katholieke onderwijs en gelieerde instellingen, zich zonder al te verregaande overheidsinmenging, doch dankzij gulle publieke financiering, probleemloos ontwikkelen.*
5. *Na de kortstondige lekenstaat, eind 19de eeuw, werden de voorstanders van de lekensamenleving in het defensief gedrongen. De virulente acties van de ultramontanen, de uitbreiding van het kiesrecht en invoering van de stemplicht, de nood aan coalitieregeringen, het ontbreken van een politieke vertaling van de idealen en het verlies van de steun binnen de politieke wereld zijn hiervoor de belangrijkste verklaringen.*
6. *Was het gedurende vele decennia mogelijk om het compromis te behouden, dan zou in de twintigste eeuw het systeem onder druk komen te staan. Aandachtspunten zijn onder andere, los van de manifeste bevoordeling van de Rooms - Katholieke Kerk, de financiële houdbaarheid, de onaangepastheid aan maatschappelijke ontwikkelingen en het gebrek aan transparantie.*
7. *Religie transformeerde en laat zich niet langer terugbrengen tot het gehanteerde begrippenkader en de klassieke geïnstitutionaliseerde vorm die zich in de vertrouwde overzichtelijke schema's laat vangen. Immigratie, multiculturaliteit en multireligiositeit dagen uit en religie blijkt andermaal een bron van disruptie.*
8. *De aan levensbeschouwingen toegekende bevoorrechte en onaantastbaar geheten positie, het betoelagen van de levensbeschouwingen en het bijzonder onderwijs, inbegrepen het levensbeschouwelijk onderricht, zijn aan herziening toe.*
9. *De seculiere samenleving, hoeder van mensenrechten, onderwijs, wetenschap en emancipatie, is kwetsbaar. Juist bij een stagnerende maatschappelijke secularisatie is meer dan ooit nood aan een streng doorgevoerde statelijke secularisatie. Het is aan de seculiere samenleving om zich – in ieders belang – duidelijker te positioneren.*

10. Eén onderwijsnet met een curriculum - wetenschappelijk onderbouwd - door iedereen te volgen, met aandacht voor burgerschapsvorming en onze fundamentele waarden, zoals vervat in de Grondwet en de Verdragen dient te worden nagestreefd.